

خرید دین، راهگشای خروج واحدهای تولیدی از بحران نقدینگی

نگارش: مهندس سلحشور، کارشناس بانک کشاورزی

واردات و صادرات، فروش بازار، پرداخت بدهی، بیمه ومالیات می باشد. و زمانیکه نقدینگی جدید وارد واحد تولیدی نشود مشکل به صورت حادثر بروز خواهد کرد. از طرفی بانکها فارغ از موضوع دولت و حاکمیت، بنگاه اقتصادی به شمار می روند که ۹۰ درصد از منابع خود را از محل سپرده های مردم تامین می کنند و با توجه به اعتبارات دستوری که بانکها موظف به پرداخت آن می باشند. کفایت سرمایه جهت تامین منابع جدید را ندارد و همچنین وجود بحران مطالبات معوق بانکها که در حال حاضر بالغ بر ۴۵ هزار میلیارد تومان تخمین زده می شود توان وام دهی را از بانکها به میزان بسیاری زیادی کاسته است.

در حال حاضر یکی از مشکلات فراروی واحدهای تولیدی بحران نقدینگی می باشد که بانکها ومؤسسات مالی به عنوان شرکاء تجاری واحد تولیدی به کمک دولت جهت خروج از این بحران می بایست راهکارهای جدیدی اندیشیده شود یکی از این راهکارها طرح خرید دین می باشد که نظام بانکی در سرتاسردنیا برای بالا بردن قدرت وام دهی بانکها وافزودن سطح منابع آنها بکار می بندد. در ایران نیز قبل از انقلاب ودر سالهای آغازی انقلاب این طرح به عنوان اعتبار در حساب جاری اجرایی شده است. امروزه در سطح واحدهای تولیدی به صورت جدی بحران وجود دارد که ناشی از سرمایه اندک و مطالبات بالا از قبیل مشکلات

۳- پس از موفق نشدن طرح اعتبار در حساب جاری در قالب خرید دین که در سال ۸۵ به تصویب شورای پول و اعتبار رسیده بود و ایرادات شورای نگهبان که به لحاظ مشخص نبودن نوع عقد در این قرارداد بود حال که ایرادات مذکور مرتفع گردیده است واقعی بودن دین واصل نظارت و کنترل انجام صحیح معامله وظیفه اصلی طرفین معامله می باشد. تا شبهات ربوی بودن اجرای این طرح در جامعه ومنتقدین به این طرح مرتفع گردد.

۴- اجرای طرح در مرحله اولیه فقط برای واحدهای تولیدی و صنعتی که مشکل نقدینگی دارند انجام پذیرفته واز تعمیم آن به واحدهای خدماتی و به صورت عام به بازار خودداری و یا جهت کسانی باشد که نتوانند از طریق سایر تسهیلات بانکی نیاز خود را مرتفع نمایند انجام پذیرد.

۵- انتظار می رود در صورت اجرای صحیح این عقد و اعتبار سنجی دقیق مشتری بر مبنای نیاز واحدهای تولیدی بسیاری از مشکلات فعلی واحدهای تولیدی مرتفع و عدالت اجتماعی که می بایست اولین هدف بانکداری اسلامی باشد برقرار خواهد گردید در غیر این صورت نه تنها به تورم دامن خواهد زد بلکه به مشکلات فعلی بانکها که از مهمترین آنها بحران مطالبات معوق می باشد افزوده خواهد شد.

منابع:

- مدیریت بازارها و نهادهای مالی - دکتر حسین عبده تبریزی
- روزنامه پول و دنیای اقتصاد

از طرفی یکی از سیاستهای مهم بانک مرکزی مهار تورم می باشد که تزریق نقدینگی جدید خصوصا اگر کمتر از نرخ تورم باشد.

در کنترل نرخ تورم موثر خواهد بود ولی همانطور که ذکر شد واحدهای تولیدی با مشکل جدی کمبود نقدینگی مواجه هستند که از تبعات آن بیکاری و کاهش تولید می باشد در این میان وجهت تامین خواسته های واحدهای تولیدی و بانکها اجرای موارد ذیل ضروری و حتمی به نظر می رسد:

۱- چون عقد خرید دین عقدی است که به موجب آن اوراق و اسناد تجاری به قیمتی کمتر از مبلغ اسمی آن خریداری می شود و منظور از این اوراق و اسناد تجاری آن دسته از اوراق و اسناد می باشد که مفاد آن حاکی از بدهی واقعی ناشی از معاملات تجاری می باشد و مبلغ اسمی مبلغی است که در متن اسناد اوراق تجاری ذکر گردیده و حاکی از بدهی می باشد که باید در سررسید از سوی متعهد پرداخت شود.

اولین و مهمترین اصل در اجرای صحیح و شرعی بودن طرح خرید دین واقعی بودن دین می باشد که به نظر می رسد بسیاری از مشکلات موجود ناشی از مطالبات معوق فعلی نظام بانکی واقعی نبودن یا عدم نظارت کافی و دستوری اینگونه تسهیلات بوده است که پرداخت خوبی صورت نگرفته است و در نتیجه وصول خوبی نیز در پی نداشته است و تا زمانیکه به اصل واقعی عقود اسلامی پی نبرده شود بازار و یا بر بخش تولیدی و منابع زا خود را مجاب به واقعیت نمی دانند و این مشکل اصلی نه تنها در عقود خرید دین بلکه در کلیه عقود می باشد و اگر بانکها و موسسات مالی همگی به صورت واحد و با نظارت و اعتبار سنجی کامل مشتری اینگونه معاملات را انجام دهند مسلما مشتری خود را مجاب به اجرای صحیح عقود اسلامی می کند ولی زمانیکه تسهیلات گیرنده احساس می کند که بانک قانون اسلام را رعایت نمی کنند چگونه می توان انتظار داشت که تسهیلات گیرنده قانون اسلام را رعایت کند.

۲- نرخ عقد خرید دین نمی بایست از قیمت تمام شده پولی که در حال حاضر در بانکهای دولتی ۱۶ و در بانکهای خصوصی ۱۸ درصد می باشد کمتر باشد حتما می بایست برای عقد خرید دین نرخ متفاوت از سایر عقود مبادله ای که در حال حاضر ۱۲ درصد می باشد تعیین کرد.

که اخیرا بانک مرکزی با نرخ ۱۶ درصد جهت این عقد به لحاظ تشویق بانکها به رو آوردن اجرای این عقد را پیشنهاد داده است که مسلما عملی می باشد و به نظر می رسد استقبال خوبی از طرف بانکها به عمل آید. در غیر اینصورت چنانچه این نرخ مورد استقبال واحدهای تولیدی و بازار نگردد بدون شک باید این کمک از طریق منابع دولتی باشد نه سپرده های مردمی نزد بانکها.